

25.3.2022

EOAK/1686/2022

Eteva kuntayhtymä

PL 43
04601 MÄNTSÄLÄ

1 ILMOITUS TARKASTUKSESTA

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on päättänyt Eteva kuntayhtymän Lahden kehitysvammapsykiatrian yksikön tarkastuksesta. Tarkastus toteutetaan asiakirjatarkastuksena, asiakkaiden ja omaisten kuulemisena sekä myöhemmin tehtävänä lähitarkastuksena.

Eduskunnan oikeusasiamies on nimetty YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) tarkoittamaksi kansalliseksi valvontaelimeksi. Tässä tehtävässään oikeusasiamies tekee tarkastuksia paikkoihin, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, kuten esimerkiksi erilaisiin laitoksiin, hoitopaikkoihin tai asumisyksiköihin. Kansallisen valvontaelimen tehtäviä hoitaessaan oikeusasiamiehellä ja kanslian virkamiehellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaisilta ja toimipaikkojen ylläpitäjiltä tehtävän hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Eduskunnan oikeusasiamies kuuluu YK:n vammaissopimuksen (CRPD) 33 artiklan 2 kohdan mukaiseen rakenteeseen, jonka tehtävänä on edistää, suojella ja seurata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. Tämän vuoksi oikeusasiamies kiinnittää tarkastuksilla erityisesti huomiota muun muassa toimitilojen esteettömyyteen sekä vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseen ja osallistumisen mahdollisuuksiin.

Oikeusasiamiehen kanslian vuoden 2022 teemana on ”valvonnan valvonta”. Teeman puitteissa arvioidaan tarkastuskohteen ulkoisen ja sisäisen laillisuuden valvonnan toimivuutta ja käytäntöjen asianmukaisuutta. Tässä tarkoituksessa tarkastuksella voidaan kiinnittää erityistä huomiota esimerkiksi tarkastettavan yksikön omavalvontaan sekä yksikköä valvovien muiden viranomaisten toimintaan.

2 ASIAKIRJA- JA SELVITYSPYYNTÖ

Oikeusasiamies Petri Jääskeläisen päätöksen mukaisesti ja perustuslain 111 §:n 1 momenttiin viitaten pyydän Eteva kuntayhtymää toimittamaan tarkastuksen toimittamista varten eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan seuraavat Lahden kehitysvammapsykiatrian yksikköä koskevat asiakirjat ja selvitykset:

1. Yksikön asiakasluettelot (aikuiset/lapset/rivitalo?), joista käyvät ilmi syntymäaika, kotikunta, tulopäivä yksikköön, diagnoosit ja äidinkieli,
2. Yksikön toimintaa kuvaavat perustiedot mm. kohderyhmä, jolle yksikön palvelut on suunnattu, palvelujen kuvaus ja henkilökunnan kokonaismäärä ja vahvuus eri vuorokaudenaikoina. (Yksikön kuvauksessa pyydetään huomioimaan, että kuvaus liitetään tarkastuspöytäkirjaan, joka julkaistaan oikeusasiamiehen verkkosivuilla www.oikeusasiamies.fi.)
3. Yksikön henkilökuntaluettelo, josta ilmenee koulutus ja ammattinimike,
4. Tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon määräämistä koskevien päätösten lukumäärät ja kestot 2019 - 2022,
5. Luettelot/tilastoraportit käytetyistä rajoitustoimenpiteistä vuodelta 2021 - 2022 (käytetyt rajoitukset ja määrät),
6. Aikuisten ja lasten yksiköistä kaikista kuusi viimeksi tehtyä kirjallista päätöstä kehitysvammalain 42 g §:n tai 42 j §:n tai 42 k §:n tai 42 l §:n tai 42 m §:n tai 42 n §:ssä säädetyistä rajoitustoimenpiteistä (pätösten mukaan myös mahdollinen muutoksenhakuohjaus sekä tieto siitä, kenelle ja miten päätös on annettu tiedoksi),
7. Raportit turvahuoneen/eristystilan käytön lukumäärästä ja eristyksen kestoista viimeisen 3 kuukauden ajalta,
8. Mahdollisen kameravalvonnan toteuttamista koskevat asiakirjat (selosteet ja ohjeet),
9. Mahdolliset itsemääräämisoikeuden edistämistä ja rajoittamista koskevat Etevan ohjeet,
10. Aikuisten ja lasten yksiköistä kaikista kolmen asiakkaan viimeisimmät palvelu- ja hoitosuunnitelmat (itsemääräämisoikeussuunnitelma tms. sekä erityishuolto-ohjelmat),

11. HaiPro- tms. haittapapahtumailmoitukset tapahtumaselostukseen kolmelta viimeiseltä kuukaudelta,
12. Selvitys, mitä toimintoja tai aktiviteetteja yksikössä on jouduttu vähentämään, muuttamaan tai keskeyttämään koronan vuoksi?
13. Selvitys, rajoitetaanko yksikössä vierailuja tai muuta yhteydenpitoa koronan vuoksi – jos rajoitetaan, niin miten? Ovatko rajoitukset kategorisia vai voidaanko näiden osalta käyttää tilannekohtaista harkintaa?
14. Yksikön omavalvontasuunnitelma ja mahdolliset muut Etevan omavalvonnan toteuttamiseen liittyvät asiakirjat,
15. Tieto siitä, onko yksikössä tehty muiden valvontaviranomaisten tarkastuksia tai muita valvontatoimia,
16. Muu tarpeelliseksi katsomanne aineisto ja selvitys.

Asiakirjat ja selvitys pyydetään toimittamaan oikeusasiamiehelle viimeistään **22.4.2022 mennessä**.

Selvitys pyydetään lähettämään ensisijaisesti sähköisessä muodossa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamon sähköpostiosoitteeseen oikeusasiamies@eduskunta.fi. Jos selvityksen sisällössä on salassa pidettävää tietoa, tulee sähköposti lähettää eduskunnan turvapostipalvelun kautta osoitteessa <https://turvaviesti.eduskunta.fi> ja vastaanottajaksi tulee merkitä oikeusasiamies@eduskunta.fi.

Selvityksen voi myös lähettää postitse eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamoon.

3 ILMOITUS ASIAKKAIDEN JA OMAISTEN KUULEMISESTA

Asiakirjatarkastuksen yhteydessä Etevan Lahden kehitysvammapsykiatrian yksikön asiakkaille, heidän laillisille edustajillensa ja palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuville omaisille sekä läheisille tarjotaan mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti puhelimitse eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian edustajien kanssa. Keskustelun tarkoituksena on saada tietoa asiakkaiden kohtelusta, hoidosta ja olosuhteista toimintayksiköissä.

Soittoajat:

- tiistaina 3.5.2022 klo 15.00 – 17.30
- perjantai 6.5.2022 klo 11.00 – 13.00

Puheluihin vastaavat:

- vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen, 09 - 432 3338
- notaari Sanna-Kaisa Frantti, 09 - 432 3339
- esittelijäneuvos Minna Verronen, 09 - 432 3394

Pyydän ilmoittamaan keskustelumahdollisuudesta Etevan Lahden kehitysvammapsykiatrian yksikön asiakkaille ja heidän edustajille/omaisille/läheisille Etevan viestintää apuna käyttäen ja yksikön ilmoitustaululla.

Asiakkaille ja heidän edustajille/omaisille/läheisille toivotaan kerrottavan etukäteen eduskunnan oikeusasiamiehestä ja oikeusasiamiehen tehtävistä. Oikeusasiamiehestä saa tietoa oikeusasiamiehen verkkosivulta: www.oikeusasiamies.fi.

Tarkastusta koskeviin tiedusteluihin vastaa vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen, puhelin: 09 - 432 3338 tai sähköposti: juha-pekka.konttinen@eduskunta.fi.

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.